

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ षष्ठमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां षष्ठमकाण्डे षष्ठमः प्रश्नः ॥

सुवर्गाय वा एतानि लोकाय हूयन्ते यद्वाक्षिणानि
द्वाभ्यां गार्हपत्ये जुहोति द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्या आग्नीध्रे
जुहोत्यन्तरिक्ष एवा क्रमते सदोऽभ्यैति सुवर्गमेवैनं लोकं गमयति
सौरीभ्यामृग्भ्यां गार्हपत्ये जुहोत्यमुमेवैनं लोकं समारोहयति
नयवत्यर्चाग्नीध्रे जुहोति सुवर्गस्य लोकस्याभिनीत्यै दिवं गच्छ
सुवः पतेति हिरण्यम् (१)

हुत्वोद्गृह्णाति सुवर्गमेवैनं लोकङ्गमयति रूपेण वो
रूपमभ्यैमीत्याह रूपेण ह्यासां रूपमभ्यैति यद्विरण्येन
तुथो वो विश्ववेदा वि भजत्वित्याह तुथो हं स्म वै विश्ववेदा
देवानां दक्षिणा वि भजति तेनैवैना वि भजत्येतत्तं अग्ने राधः (२)

ऐति सोमंच्युतमित्याह सोमंच्युतं ह्यस्य राध ऐति तन्मित्रस्य
पथा नयेत्याह शान्त्या ऋतस्य पथा प्रेतं चन्द्रदक्षिणा इत्याह सत्यं
वा ऋतं सत्येनैवैना ऋतेन वि भजति यज्ञस्य पथा सुविता
नयन्तीरित्याह यज्ञस्य ह्येताः पथा यन्ति यदक्षिणा ब्राह्मणमद्य
राध्यासम् (३)

ऋषि॑मार्षे॒यमित्या॑हैष वै ब्रा॑ह्म॒ण ऋषि॑रार्षे॒यो यः
 शु॒श्रुवा॑न्तस्मा॑दे॒वमा॑ह॒ वि सु॒वः प॒श्य व्य॑न्तरि॑क्ष॒मित्या॑ह सु॒वर्गमे॑वैनं
 लो॒कं ग॑मयति॒ यत॑स्व स॒दस्यै॑रित्या॑ह मि॒त्रत्वा॒यास्मद्वा॑त्रा दे॒वत्रा
 ग॑च्छ॒त मधु॑मतीः प्र दा॒तार॒मा वि॑शतेत्या॑ह व॒यमि॑ह प्र॒दातारः॑
 स्मोऽस्मान॒मुत्र॒ मधु॑मती॒रा वि॑शतेति॑ (४)

वावै॑तदा॑ह॒ हिर॑ण्यं ददाति॒ ज्योति॑र्वै हिर॑ण्यं ज्योति॑रे॒व
 पु॒रस्ता॑द्ध॒त्ते सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्यानु॑ख्या॒त्या अ॒ग्नीधे॑ ददात्य॒ग्निमु॑खाने॒वतू॑न्
 ब्र॒ह्मणे॑ ददाति॒ प्रसू॑त्यै हो॒त्रे द॑दात्या॒त्मा वा ए॒ष य॒ज्ञस्य॑
 यद्धो॑ता॒त्मानमे॑व य॒ज्ञस्य॑ दक्षि॑णाभिः॒ सम॑र्धयति॥ (५)

हिर॑ण्यं॒ राधो॑ राध्यासम॒मुत्र॒ मधु॑मती॒रा वि॑शतेत्य॒ष्टात्रिं॑शच्च॥ [१]

स॒मिष्ट॑य॒जूंषि॑ जुहोति॒ य॒ज्ञस्य॑ स॒मिष्ट्यै॑ यद्वै य॒ज्ञस्य॑ क॒रूरं
 यद्वि॑लि॒ष्टं य॒दत्ये॑ति॒ यन्ना॒त्येति॑ य॒दतिक॑रोति॒ यन्नापि॑ क॒रोति॑ तदे॒व
 तैः प्री॑णाति॒ नव॑ जुहोति॒ नव॑ वै पु॒रुषे॑ प्रा॒णाः पु॒रुषे॑ण य॒ज्ञः स॒मि॒तो
 यावा॑ने॒व य॒ज्ञस्त॒म्प्री॑णाति॒ षड्वा॑ग्मि॒याणि॑ जुहोति॒ षड्वा॑ ऋ॒तव॑ ऋ॒तूने॑व
 प्री॑णाति॒ त्री॒णि य॒जूंषि॑ (६)

त्रय॑ इ॒मे लो॒का इ॒माने॒व लो॒कान्प्री॑णाति॒ य॒ज्ञं य॒ज्ञं ग॑च्छ
 य॒ज्ञप॑तिं ग॒च्छेत्या॑ह य॒ज्ञप॑तिमे॒वैनं॑ गमयति॒ स्वां योनिं॑ ग॒च्छेत्या॑ह
 स्वामे॒वैनं॑ योनिं॑ गमयत्येष ते॒ य॒ज्ञो य॒ज्ञप॑ते स॒हसू॑क्तवाकः सु॒वीर॑
 इत्या॑ह॒ यज॑मान ए॒व वी॒र्यं॑ दधाति॒ वासि॑ष्ठो ह॑ सात्य॒हव्यो

देवभागम्पप्रच्छु यत्सृञ्जयान्बहुयाजिनोऽयीयजो यज्ञे (७)

यज्ञम्प्रत्यतिष्ठिपा(३)यज्ञपता(३)विति स होवाच
यज्ञपताविति सत्याद्वै सृञ्जयाः परां बभूवुरिति होवाच यज्ञे
वाव यज्ञः प्रतिष्ठाप्य आसीद्यजमानस्यापराभावायेति देवा
गातुविदो गातुं वित्त्वा गातुमितेत्याह यज्ञ एव यज्ञं प्रतिं ष्ठापयति
यजमानस्यापराभावाय॥ (८)

यजूंषि यज्ञ एकचत्वारिंशच्च॥ [२]

अवभृथयजूंषि जुहोति यदेवार्वाचीनमेकहायनादेनः
करोति तदेव तैरव यजतेऽपोऽवभृथमवैत्यप्सु वै वरुणः
साक्षादेव वरुणमव यजते वर्त्मना वा अन्वित्य यज्ञं रक्षांसि
जिघांसन्ति साम्नां प्रस्तोतान्ववैति साम वै रक्षोहा रक्षसामपंहत्यै
त्रिनिधनमुपैति त्रयं इमे लोका एभ्य एव लोकेभ्यो रक्षांसि (९)

अपं हन्ति पुरुषःपुरुषो निधनमुपैति पुरुषःपुरुषो हि रक्षस्वी
रक्षसामपंहत्या उरुं हि राजा वरुणश्चकारेत्याह प्रतिष्ठित्यै शतं ते
राजन्भिषजः सहस्रमित्याह भेषजमेवास्मै करोत्यभिष्ठितो वरुणस्य
पाश इत्याह वरुणपाशमेवाभि तिष्ठति बर्हिरभि जुहोत्याहुतीनां
प्रतिष्ठित्या अथो अग्निवत्येव जुहोत्यपंबर्हिषः प्रयाजान् (१०)

यजति प्रजा वै बर्हिः प्रजा एव वरुणपाशान्मुञ्चत्याज्यभागौ
यजति यज्ञस्यैव चक्षुषी नान्तरेति वरुणं यजति वरुणपाशादेवैनम्मुञ्चति

यजति साक्षादेवैनं वरुणपाशान्मुञ्चत्यपं बर्हिषावनूयाजौ यजति
प्रजा वै बर्हिः प्रजा एव वरुणपाशान्मुञ्चति चतुरः प्रयाजान्
यजति द्वावनूयाजौ षट्सम्पद्यन्ते षड्वा ऋतवः (११)

ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठत्यवभृथ निचङ्कुणेत्याह यथोदितमेव
वरुणमव यजते समुद्रे ते हृदयमप्स्वन्तरित्याह समुद्रे ह्यन्तर्वरुणः
सं त्वा विशन्त्वोषधीरुताप इत्याहाद्विरेवैनमोषधीभिः सम्यञ्च
दधाति देवीराप एष वो गर्भ इत्याह यथायजुरेवैतत्पशवो वै (१२)

सोमो यद्विन्दूनाम्भक्षयेत्पशुमान्स्याद्वरुणस्त्वेनं गृह्णीयाद्यन्न
भक्षयेदपशुः स्यान्नैनं वरुणो गृह्णीयादुपस्पृश्यमेव पशुमान्भवति
नैनं वरुणो गृह्णाति प्रतियुतो वरुणस्य पाश इत्याह
वरुणपाशादेव निर्मुच्यतेऽप्रतीक्षमा यन्ति वरुणस्यान्तरहित्या
एधोऽस्येधिषीमहीत्याह समिधैवाग्निं नमस्यन्त उपायन्ति तेजोऽसि
तेजो मयि धेहीत्याह तेज एवात्मन्धत्ते॥ (१३)

रक्षांसि प्रयाजानृतवो वै नमस्यन्तो द्वादश च॥ [३]

स्फ्येन वेदिमुद्धन्ति रथाक्षेण वि मिमीते यूपंमिनोति
त्रिवृतमेव वज्रं सम्भृत्य भ्रातृव्याय प्र हरति स्तृत्यै यदन्तर्वेदि
मिनुयाद्देवलोकमभि जयेद्यद्वहिर्वेदि मनुष्यलोकं वैद्यन्तस्य संधौ
मिनोत्युभयोर्लोकयोरभिजित्या उपरसम्मितामिनुयात्पितृलोककामस्य
रशनसम्मितामनुष्यलोककामस्य चषालसम्मितामिन्द्रियकामस्य

सर्वान्त्समान्प्रतिष्ठाकामस्य ये त्रयो मध्यमास्तान्त्समान्पशुकामस्यैता
वै (१४)

अनुं पशव उप तिष्ठन्ते पशुमानेव भवति व्यतिषजेदितरान्प्रजयैवै
यं कामयेत प्रमायुकः स्यादिति गर्तमितं तस्य मिनुयादुत्तरार्ध्यं
वर्षिष्ठमथ हसीयाऽसमेषा वै गर्तमिद्वस्यैवम्मिनोति
ताजक्प्र मीयते दक्षिणार्ध्यं वर्षिष्ठम्मिनुयात्सुवर्गकामस्याथ
हसीयाऽसमाक्रमणमेव तत्सेतुं यजमानः कुरुते सुवर्गस्य
लोकस्य समष्ट्यै (१५)

यदेकस्मिन् यूपे द्वे रशने परिव्ययति तस्मादेको द्वे जाये
विन्दते यन्नैकाऽरशनां द्वयोर्यूपयोः परिव्ययति तस्मान्नैका
द्वौ पती विन्दते यं कामयेत स्यस्य जायेतेत्युपान्ते तस्य
व्यतिषजेत्स्यैवास्य जायते यं कामयेत पुमानस्य जायेतेत्यान्तं
तस्य प्र वैष्टयेत्पुमानेवास्य (१६)

जायतेऽसुरा वै देवान्दक्षिणत उपानयन्तां देवा
उपशयेनैवापानुदन्त तदुपशयस्योपशयत्वं यद्दक्षिणत उपशय
उपशये भ्रातृव्यापनुत्यै सर्वे वा अन्ये यूपाः पशुमन्तोऽथोपशय
एवापशुस्तस्य यजमानः पशुर्यन्न निर्दिशेदार्तिमाच्छेद्यजमानोऽसौ
ते पशुरिति निर्दिशेद्यं द्विष्याद्यमेव (१७)

द्वेष्टि तमस्मै पशुं निर्दिशति यदि न द्विष्यादाखुस्ते

पशुरिति ब्रूयान्न ग्राम्यान्पशून् हिनस्ति नारण्यान्प्रजापतिः प्रजा
 असृजत सोऽन्नाद्येन व्यर्ध्यत स एतामेकादशिनीमपश्यत्तया
 वै सोऽन्नाद्यमवारुन्ध यद्वश यूपा भवन्ति दशाक्षरा विराडन्न
 विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धे (१८)

य एकादशः स्तन एवास्यै स दुह एवैनां तेन वज्रो
 वा एषा सम्मीयते यदेकादशिनी सेश्वरा पुरस्तात्प्रत्यश्च यज्ञः
 सम्मर्दितोर्यत्प्राप्तीवतम्मिनोति यज्ञस्य प्रत्युत्तब्धै सयत्वाय॥ (१९)

वै समष्ट्यै पुमानेवास्य यमेव रुन्धे त्रिंशच्च॥ [४]

प्रजापतिः प्रजा असृजत स रिरिचानोऽमन्यत स
 एतामेकादशिनीमपश्यत्तया वै स आयुरिन्द्रियं वीर्यमात्मन्नधत्त
 प्रजा इव खलु वा एष सृजते यो यजते स एतर्हि रिरिचान इव
 यदेषैकादशिनी भवत्यायुरेव तयैन्द्रियं वीर्यं यजमान आत्मन्धत्ते
 प्रैवाग्नेयेन वापयति मिथुनः सारस्वत्या करोति रेतः (२०)

सौम्येन दधाति प्र जनयति पौष्णेन बार्हस्पत्यो भवति ब्रह्म
 वै देवानां बृहस्पतिर्ब्रह्मणैवास्मै प्रजाः प्र जनयति वैश्वदेवो भवति
 वैश्वदेव्यो वै प्रजाः प्रजा एवास्मै प्र जनयतीन्द्रियमेवेन्द्रेणावरुन्धे
 विशम्मारुतेनौजो बलमैन्द्राग्नेन प्रसवाय सावित्रो निर्वरुणत्वाय
 वारुणो मध्यत ऐन्द्रमा लभते मध्यत एवेन्द्रियं यजमाने
 दधाति (२१)

पुरस्तादैन्द्रस्य वैश्वदेवमालभते वैश्वदेवं वा अन्नमन्नमेव
 पुरस्ताद्धत्ते तस्मात्पुरस्तादन्नमद्यत ऐन्द्रमालभ्य मारुतमा लभते
 विद्वै मरुतो विशमेवास्मा अनु बध्नाति यदि कामयेत योऽवंगतः
 सोऽप रुध्यतां योऽपरुद्धः सोऽव गच्छत्वित्यैन्द्रस्य लोके वारुणमा
 लभेत वारुणस्य लोक ऐन्द्रम् (२२)

य एवावंगतः सोऽप रुध्यते योऽपरुद्धः सोऽव गच्छति यदि
 कामयेत प्रजा मुह्येयुरिति पशून्यतिषजेत्प्रजा एव मोहयति
 यदभिवाहतौऽपां वारुणमालभेत प्रजा वरुणो गृह्णीयादक्षिणत
 उदञ्चमा लभतेऽपवाहतौऽपां प्रजानामवरुणग्राहाय॥ (२३)

रेतो यजमाने दधाति लोक ऐन्द्रः सप्तत्रिंशच्च॥ [५]

इन्द्रः पत्निया मनुमयाजयत्तां पर्यग्निकृतामुदसृजत्तया
 मनुराध्रोद्यत्पर्यग्निकृतम्पालीवतमुत्सृजति यामेव मनुर्ऋद्धि-
 मार्धोत्तामेव यजमान ऋध्नोति यज्ञस्य वा अप्रतिष्ठिताद्यज्ञः परा
 भवति यज्ञं पराभवन्तं यजमानोऽनु परा भवति यदाज्येन
 पालीवतः सङ्स्थापयति यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै यज्ञम्प्रतितिष्ठन्तं
 यजमानोऽनु प्रति तिष्ठतीष्टं वपया (२४)

भवत्यनिष्टं वशयाथ पालीवतेन प्र चरति तीर्थ एव प्र चरत्यथो
 एतर्ह्येवास्य यामस्त्वाष्ट्रो भवति त्वष्टा वै रेतसः सिक्तस्य रूपाणि
 वि करोति तमेव वृषाणम्पालीष्वपि सृजति सोऽस्मै रूपाणि वि

करोति॥ (२५)

वृपया पट्टिंशच्च॥ [६]

घ्नन्ति वा एतत्सोमं यदभिषुण्वन्ति यत्सौम्यो भवति
यथा मृतायानुस्तरणीं घ्नन्ति तादृगेव तद्यदुत्तरार्धे वा मध्ये वा
जुहुयाद्देवताभ्यः समदं दध्यादक्षिणार्धे जुहोत्येषा वै पितॄणां
दिग्स्वायामेव दिशि पितृन्निरवदयत उद्गातृभ्यो हरन्ति सामदेवत्यो
वै सौम्यो यदेव साम्रश्छम्बद्गुर्वन्ति तस्यैव स शान्तिरव (२६)

ईक्षन्ते पवित्रं वै सौम्य आत्मानमेव पवयन्ते य आत्मानं
न परिपश्येदितासुः स्यादभिददिं कृत्वावैक्षेत तस्मिन् ह्यात्मानं
परिपश्यत्यथो आत्मानमेव पवयते यो गुतमनाः स्यात्सोऽवैक्षेत
यन्मे मनः परागतं यद्वा मे अपरागतम्। राज्ञा सोमेन तद्वयमस्मासु
धारयामसीति मन एवात्मन्दाधार (२७)

न गुतमना भवत्यप वै तृतीयसवने यज्ञः क्रामतीजानादनीजानम्
घृतस्य यजत्यग्निः सर्वा देवता विष्णुर्यज्ञो देवताश्चैव यज्ञं च
दाधारोपांशु यजति मिथुनत्वाय ब्रह्मवादिनो वदन्ति मित्रो
यज्ञस्य स्विष्टं युवते वरुणो दुरिष्टं क्व तर्हि यज्ञः क्व यजमानो
भवतीति यन्मैत्रावरुणीं वशामालभते मित्रेणैव (२८)

यज्ञस्य स्विष्टं शमयति वरुणेन दुरिष्टं नार्तिमाच्छति
यजमानो यथा वै लाङ्गलेनोर्वरां प्रभिन्दन्त्येवमृक्सामे यज्ञम् भिन्तो

यन्मैत्रावरुणीं वशामालभते यज्ञायैव प्रभिन्नाय मृत्युमन्ववांस्यति
 शान्त्यै यातयामानि वा एतस्य छन्दांसि य ईजानश्छन्दसामेष
 रसो यद्वशा यन्मैत्रावरुणीं वशामालभते छन्दांस्येव पुनरा
 प्रीणात्ययातयामत्वायाथो छन्दःस्वेव रसं दधाति॥ (२९)

अवं दाधार मित्रेणैव प्रीणाति षट्॥ [७]

देवा वा इन्द्रियं वीर्यं १ व्यभजन्त ततो यदत्यशिष्यत
 तदतिग्राह्या अभवन्तदतिग्राह्याणामतिग्राह्यत्वं यदतिग्राह्या
 गृह्यन्त इन्द्रियमेव तद्वीर्यं यजमान आत्मन्धत्ते तेज
 आग्नेयेनैन्द्रियमैन्द्रेण ब्रह्मवर्चसः सौर्येणोपस्तम्भनं वा एतद्यज्ञस्य
 यदतिग्राह्याश्चक्रे पृष्ठानि यत्पृष्ठे न गृहीयात्प्राञ्च यज्ञं पृष्ठानि
 सः शृणीयुर्यदुक्थ्ये (३०)

गृहीयात्प्रत्यञ्च यज्ञमतिग्राह्याः सः शृणीयुर्विश्वजिति सर्वपृष्ठे
 ग्रहीतव्या यज्ञस्यं सवीर्यत्वाय प्रजापतिर्देवेभ्यो यज्ञान्व्यादिश्वस
 प्रियास्तनूरप न्यधत्त तदतिग्राह्या अभवन्वितनुस्तस्य यज्ञ
 इत्याहुयस्यातिग्राह्या न गृह्यन्त इत्यप्यग्निष्टोमे ग्रहीतव्या यज्ञस्यं
 सतनुत्वाय देवता वै सर्वाः सदृशीरासन्ता न व्यावृतमगच्छन्ते
 देवाः (३१)

एत एतान्ग्रहानपश्यन्तानगृह्णताग्नेयमग्निरैन्द्रमिन्द्रः सौर्यः
 सूर्यस्ततो वै तैऽन्याभिर्देवताभिर्व्यावृतमगच्छन् यस्यैवं विदुषं

ए॒ते ग्र॒हा गृ॒ह्यन्ते॑ व्यावृ॒तमे॒व पा॒प्मना॒ भ्रातृ॑व्येण गच्छ॒तीमे
लो॒का ज्योति॑ष्मन्तः स॒माव॑द्दी॒र्याः का॒र्या इत्या॑हुराग्ने॒येना॒स्मिँल्लो॒के
ज्योति॑र्धत्त ऐ॒न्द्रेणान्तरि॑क्ष इन्द्रवा॒यू हि स॒युजौ॑ सौ॒र्येणा॒मुष्मिँल्लो॒के (३२)

ज्योति॑र्धत्ते ज्योति॑ष्मन्तोऽस्मा इ॒मे लो॒का भ॑वन्ति
स॒माव॑द्दी॒र्यानि॑ना॒न्कुरु॑त ए॒तान् वै ग्र॒हान्ब॒म्बावि॒श्वव॑यसाववित्ता॒म्
ताभ्या॑मि॒मे लो॒काः परा॑श्चश्चा॒र्वाश्च॑ प्राभुर्यस्यै॒वं वि॒दुषं॑ ए॒ते ग्र॒हा
गृ॒ह्यन्ते॑ प्रा॒स्मा इ॒मे लो॒काः परा॑श्चश्चा॒र्वाश्च॑ भान्ति॥ (३३)

उक्त्यै देवा अ॒मुष्मिँल्लो॒क एका॑न्नच॒त्वारि॑श॒च्चा॥ [८]

दे॒वा वै यद्य॑ज्ञेऽकुर्व॑त॒ तदसु॑रा अकुर्व॑त॒ ते दे॒वा अदा॑भ्ये
छन्दा॑सि स॒वनानि॑ सम॑स्थापयन्त॒तो दे॒वा अभ॑वन्परा॒सुरा॒ यस्यै॒वं
वि॒दुषोऽदा॑भ्यो गृ॒ह्यते॑ भ॒वत्या॑त्मना॒ परा॑स्य भ्रातृ॑व्यो भ॒वति॑ यद्वै दे॒वा
अ॒सुरा॒नदा॑भ्येनाद॑भ्रुवन्तददा॑भ्यस्यादा॒भ्यत्वं य ए॒वं वेद॑ द॒भ्नोत्ये॒व
भ्रातृ॑व्यं नैन॒म्भ्रातृ॑व्यो द॒भ्नोति॑ (३४)

ए॒षा वै प्र॒जाप॑तेरतिमो॒क्षिणी॑ नाम॑ त॒नूर्य॑ददा॒भ्य उप॑नद्धस्य
गृ॒ह्णात्यति॑मु॒क्त्या अति॑ पा॒प्मान॒म्भ्रातृ॑व्यम्मुच्यते॒ य ए॒वं वेद॑ घ्नन्ति
वा ए॒तत्सोमं॑ यद॑भिषु॒ण्वन्ति॒ सोमै॑ ह॒न्यमाने॑ य॒ज्ञो ह॑न्यते य॒ज्ञे
यज॑मानो ब्र॒ह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति॒ किं तद्य॑ज्ञे यज॑मानः कुरु॒ते येन॑
जीव॑न्त्सुव॒र्गं लो॒कमे॒तीति॑ जी॒वग्र॒हो वा ए॒ष यद॑दा॒भ्योऽन॑भिषु॒तस्य॑
गृ॒ह्णाति॒ जीव॑न्तमे॒वैनं॑ सुव॒र्गं लो॒कं ग॑मयति॒ वि वा ए॒तद्य॑ज्ञं
छि॑न्दन्ति॒ यद॑दा॒भ्ये स॑स्था॒पय॑न्त्य॒शूनपि॑ सृजति॒ यज्ञ॑स्य॒

सन्तत्यै॥ (३५)

दध्नोत्यनभिषुतस्य गृह्णात्येकात्रविंशतिश्च॥ [९]

दे॒वा वै प्र॒बाहु॒ग्रहा॑न॒गृह्ण॑त॒ स ए॒तं प्र॒जाप॑तिर॒ऽशु॒मप॑श्य॒त्तम॑गृह्णी॒त
तेन॒ वै स आ॑र्ध्नो॒द्यस्यै॑वं वि॒दुषो॑ऽऽशुर्गृह्ण॑त॒ ऋ॒ध्नोत्ये॑व
स॒कृद॑भिषुतस्य गृह्णाति स॒कृद्धि॑ स तेना॒र्ध्नोन्म॑न॒सा गृह्णा॑ति
मन॑ इव॒ हि प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाप॑ते॒रास्या॒ औदु॑म्बरेण गृह्णा॒त्यूर्वा
उ॒दुम्ब॑र॒ ऊर्ज॑मे॒वाव॑ रुन्धे॒ चतुः॑स्र॒क्ति भ॑वति दि॒क्षु (३६)

ए॒व प्र॑ति॒ तिष्ठ॑ति॒ यो वा अ॒ऽशो॒राय॑त॒नं वे॒दाय॑त॒नवा॑न्भवति
वा॒मदे॒व्यमि॑ति॒ साम॒ तद्वा अ॑स्या॒यत॑न॒म्मन॑सा॒ गाय॑मानो
गृह्णा॒त्याय॑त॒नवा॑ने॒व भ॑वति॒ यद॑ध्व॒र्युर॒ऽशुं गृह्ण॑न्नार्ध॒येदु॑भाभ्यां
न॒र्ध्यैता॑ध्व॒र्यवे॑ च॒ यज॑मानाय च॒ यद॑र्ध॒येदु॑भाभ्यामृ॒ध्येता॑न॒वानं
गृह्णा॑ति॒ सैवा॑स्यर्द्धि॒र्हिर्ण्य॑म॒भि व्य॑नित्य॒मृतं॑ वै हि॒र्ण्यमा॑युः
प्रा॒ण आ॑यु॒षैवा॑मृत॒मभि॑ धि॒नोति॑ श॒तमा॑न॒म्भव॑ति श॒तायुः॑ पुरु॒षः
श॒तेन्द्रि॑य॒ आयु॑ष्ये॒वेन्द्रि॑ये प्र॑ति॒ तिष्ठ॑ति॥ (३७)

दि॒क्ष्वन॑ति वि॒ंशति॑श्च॥ [१०]

प्र॒जाप॑तिर्दे॒वेभ्यो॑ य॒ज्ञान्व्यादि॑श॒थ्स रि॑रि॒चानो॑ऽमन्य॒त
स य॒ज्ञाना॑ऽषोड॒शधे॑न्द्रि॒यं वी॑र्य॒मात्मा॑न॒मभि॑ सम॒क्खि॒दत्
तथ्यो॒डश्य॑भव॒न्न वै षो॒डशी॑ नाम॒ यज्ञो॑ऽस्ति॒ यद्वा॑व षो॒डश॑ऽ
स्तो॒त्रऽषो॒डश॑ऽश॒स्त्रं तेन॑ षो॒डशी॑ तथ्यो॒डशि॑नः॒ षोड॑शित्वं

यथो॑ड॒शी गृ॒ह्यते॑ इन्द्रि॒यमे॒व तद्वी॒र्यं॑ यज॑मान आ॒त्मन्ध॑त्ते दे॒वेभ्यो॑
वै सु॒वर्गो॑ लो॒कः (३८)

न प्रा॒भ॒व॒त्त ए॒त॒ः षोड॑शि॒नम॑पश्य॒न्तम॑गृह्ण॒तु ततो॑ वै तेभ्यः
सु॒वर्गो॑ लो॒कः प्रा॒भ॒व॒द्यथो॑ड॒शी गृ॒ह्यते॑ सु॒वर्गस्य॑ लो॒कस्या॒भिजि॑त्या
इन्द्रो॑ वै दे॒वाना॑मा॒नुजा॑व॒र आ॑सी॒त्स प्र॒जाप॑तिमुपा॒धाव॑त्तस्मा॑ ए॒त॒ः
षोड॑शि॒नम्प्रा॑यच्छु॒त्तम॑गृही॒तु ततो॑ वै सोऽग्रं॑ दे॒वता॑नां प॒र्ये॒द्यस्यै॒वं
वि॒दुषः॑ षोड॒शी गृ॒ह्यते॑ (३९)

अग्र॑मे॒व सं॒मा॒नानां॑ प॒र्ये॒ति प्रा॑तःस॒वने॑ गृ॒ह्णाति॑ वज्रो॒ वै
षोड॑शी वज्रः प्रा॑तःस॒वने॑ स्वादे॒वैनं॑ योने॒र्निगृ॑ह्णाति॒ सव॑नेस॒वने॒-
ऽभि गृ॑ह्णाति॒ सव॑नात्स॒वनादे॒वैन॑म॒प्र ज॑नयति॒ तृतीय॑स॒वने
प॒शुकाम॑स्य गृ॒हीया॑द्वज्रो॒ वै षोड॑शी प॒शव॑स्तृतीयस॒वने॑ वज्रै॒णैवा॑स्मै
तृतीयस॒वनात्प॑शू॒नव॑ रुन्धे॒ नोक्थ्ये॑ गृ॒हीया॑त्प्र॒जा वै प॒शव॑ उ॒क्थानि॑
यदु॒क्थ्ये॑ (४०)

गृ॒हीया॑त्प्र॒जां प॑शू॒नस्य॑ निर्द॒हेद॑तिरा॒त्रे प॑शुकामस्य गृ॒हीया॑द्वज्रो
वै षोड॑शी वज्रै॒णैवा॑स्मै प॒शू॒नव॑रु॒ध्य रा॒त्रियो॑परि॒ष्टाच्छ॑मय॒त्यप्य॑ग्नि॒ष्टोमे॑
रा॒ज॒न्यस्य॑ गृ॒हीया॑द्वावृ॒त्कामो॑ हि रा॒ज॒न्यो यज॑ते सा॒ह ए॒वास्मै॑
वज्रं॑ गृ॒ह्णाति॑ स ए॒नं वज्रो॑ भू॒त्या इन्द्रे॑ निर्वा॒ दह॑त्येकवि॒ंश॑
स्तो॒त्रं भ॑वति॒ प्रति॑ष्ठित्यै॒ हरि॑वच्छस्य॒त इन्द्र॑स्य प्रि॒यं धाम॑ (४१)

उपा॑प्रोति॒ कनी॑या॒सि वै दे॒वेषु॑ छन्दा॒स्यस॑ञ्ज्याया॒स्यसु॑रेषु

ते देवाः कनीयसा छन्दसा ज्यायश्छन्दोऽभि व्यशंसन्ततो वै
 तेऽसुराणां लोकमवृञ्जत यत्कनीयसा छन्दसा ज्यायश्छन्दोऽभि
 विशंसति भ्रातृव्यस्यैव तल्लोकं वृङ्क्ते षडक्षराण्यति रेचयन्ति षड्वा
 ऋतवं ऋतूनेव प्रीणाति चत्वारि पूर्वाण्यव कल्पयन्ति (४२)

चतुष्पद एव पशूनवं रुन्धे द्वे उत्तरे द्विपद एवावं रुन्धे-
 ऽनुष्टुभमभि सम्पादयन्ति वाग्वा अनुष्टुप्तस्मात्प्राणानां वागुत्तमा
 समयाविषिते सूर्ये षोडशिनः स्तोत्रमुपाकरोत्येतस्मिन्वै लोक
 इन्द्रो वृत्रमहन्त्साक्षादेव वज्रम्भ्रातृव्याय प्र हरत्यरुणपिशङ्गोऽश्वो
 दक्षिणैतद्वै वज्रस्य रूपं समृद्धौ (४३)

लोको विदुषः षोडशी गृह्यते यदुक्थ्यं धाम कल्पयन्ति सप्तचत्वारिंशच्च॥ [११]

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>